

Principerna för användningen av memorialnamn

Med memorialnamn avses vid namnplanering sådana namn som medvetet har getts till minne av någon person, någon händelse eller något annat. På Vasa stads planläggning följer vi Institutet för de inhemska språkens anvisningar när vi överväger namn på gator m.fl. offentliga platser till åminnelse av personer, händelser eller något annat. Vi vill föra fram att personer kan ihågkommas också på annat sätt. Värdefulla sätt att minnas är minnesmärken, -skyltar och -plattor, minnespublikationer, -utställningar och andra evenemang osv.

En gata, en öppen plats, en park eller något annat objekt kan få namn efter en person eller som åminnelse, ifall personen och dennas verksamhet är allmänt erkända som värda att minnas och personen på ett betydelsefullt och positivt sätt har anknytning till en plats eller representerar dess historiska skikt eller en person är född eller har bott en betydande del av sitt liv eller har gjort en betydande livsgärning på orten eller en finländare med en nationellt eller internationellt betydande livsgärning. Personen bör åtnjuta respekt och värderas även utanför den egna branschen, den egna politiska referensgruppen och den egna tidsperioden.

En gata, en öppen plats, en park eller ett annat objekt kan inte få namn efter en levande person. Användning av en persons namn i ett namn i en plan kan övervägas först fem år efter ifrågavarande persons död. Även FN:s ortnamnskonferens (1965, 2002) rekommenderar att memorialnamn inte ges efter levande personer och att memorialnamn ska ges efter noga övervägande.

Det är ytterst svårt att bedöma personers betydelse. Det har sannolikt funnits personer i Vasa stad som uppfyller principerna för memorialnamn. Till gatunamn eller namn på platser har även tagits en del personnamn vilkas livsgärning kanske inte uppfyller de fastställda kriterierna. I det stora hela har få personnamn använts i Vasa när det gäller namn på gator eller andra offentliga platser.

Vasas namnplaneringshistoria

Namnplaneringen i Vasa har genomgått olika skeden. Namnplaneringen har inte varit konsekvent eller likadan alla tider. Ibland har namnen bestämts auktoritärt, ibland har man gett invånarna tillfälle att bli hörda. I den här texten koncentrerar man sig på nyare historia.

Namnkommittén har varit verksam tidvis sedan år 1989. Namnkommittén inrättades år 1989 då adresssystemet i Finlands glesbygdsområden reviderades. Enligt det nya adresssystemet skulle en sådan väg intill vilken det fanns åtminstone tre bostäder eller någon annan verksamhet i användning året runt ges ett namn. Arbetet bereddes inom stadsplaneringsverket (nuvarande Planläggningen). Förslagen till vägnamn godkändes av stadsfullmäktige 11.3.1991. Fastighetssektorn fastställde adressnumren. Namnkommittén har tillsatts för åren 1999–2000, 2001–2002, 2003–2004, 2009–2010 och 2011–2012.

Åren 2005–2008 fanns det ingen namnkommitté. De nya vägnamnen på detaljplaneområdena gavs då av respektive planläggare och namnen godkändes i samband med godkännandet av detaljplanen. Utanför detaljplaneområdena var det markägarna som gav förslag till vägnamn, namnen behandlades sedan i samband med undantagslov eller som separata ärenden och godkändes av stadsstyrelsens planeringssektion. På glesbygdsområdena var det ibland fastighetssektorn som gav vägnamn, också utan beslut av planeringssektionen.

På 2000-talet har namnkommittén fokuserat på vägnamn och platsnamn på detaljplaneområden. Vägnamn utanför detaljplaneområden har behandlats i namnkommittén endast om det redan har anlagts åtminstone tre byggplatser i enlighet med principerna i generalplaneutkastet/-förslaget. Vägnamn i anslutning till semesterboende har inte behandlats. Undantag är Svartholmens villaområde. Ibland har fastighetssektorn gett vägnamn utan att stadsstyrelsens planeringssektion först har godkänt dem. Följden av det här är att det i Vasa finns vägar som ännu inte har något namn.

År 2013 tillsattes inte längre någon namnkommitté eftersom man inom förvaltningen ville ha färre kommittéer av olika slag och då namnkommittén var en av dem. Namnkommittén sammanträdde sista gången 17.1.2013. Dit hörde tre stadsstyrelseledamöter och en representant för Österbottens museum. Planläggningens representant fungerade som beredare och föredragande.

När Vasa och Lillkyro gick samman år 2013 blev det nödvändigt att ändra sådana namn i Vasa och Lillkyro som kunde ge upphov till förväxling och missförstånd i den nya sammanslagna kommunen eller i hela Vasaregionen. Sådana namn är samma namn eller namn som liknar varandra mycket eller namn som på något annat sätt är "otydliga". I namngranskningen beaktades såväl de finska som de svenska namnen. I namngranskningen jämfördes både Vasas och Lillkyros namn sinsemellan samt också Vasas och Lillkyros namn med namnen i övriga Vasaregionen. När man bedömer om ett vägnamn ska ändras jämförs bl.a. antalet av dem som använder namnet, vägens längd, betydelse och historiska innebörd och namnets anknytning till de gamla ortsnamnen. För de finskspråkiga namnen i Lillkyro föreslogs en svenskspråkig form i den omfattning som språklagen förutsätter.